

Universiteit Antwerpen

| Handicapstudies
Vakgroep Eliza

Begeleiding van kinderen met ontwikkelingsstoornissen

KARVA - Geneeskundige Dag van Antwerpen

vrijdag 16 september 2022

Anke Van Dijck

Universiteit Antwerpen

Handicapstudies
Vakgroep Eliza

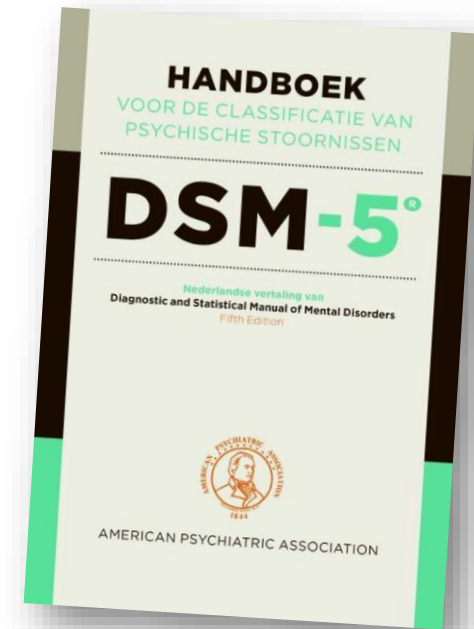
Gouverneur Kinsbergencentrum

Inhoud

- **Definitie**
- **Prevalentie**
- **Diagnostiek**
 1. Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen (COS)
 2. Referentiecentrum Autisme (RCA)
- **Behandeling**
 1. Centrum voor Ambulante Revalidatie (CAR)
- **Aanbevelingen**
- **Literatuur**

Definitie

- In DSM-5 worden neurologische ontwikkelingsstoornissen gedefinieerd als een groep aandoeningen die tot uiting komen op **jonge leeftijd** en die het **functioneren** van het kind negatief beïnvloeden.
- Ze omvatten onder andere:
 - Autisme Spectrum Stoornis (ASS)
 - Aandachtstekort/hyperactiviteitsstoornis (ADHD)
 - Verstandelijke beperking
 - Communicatiestoornissen (waaronder taalstoornis)
 - Specifieke leerstoornissen
 - Motorische stoornissen (waaronder ticstoornissen, coördinatie-ontwikkelingsstoornis DCD)

Prevalentie

- **ADHD: 5%**
 - Jongens : meisjes (2:1)
- **ASS: 0,6-1%**
 - Jongens : meisjes (3:1 - 4:1)
- **DCD: 5 à 6%**
 - Jongens : meisjes (2:1-7:1).
 - risico is 6 tot 8 maal hoger bij prematuren of zuigelingen met laag gewicht.

Diagnostiek

- *Agentschap Zorg en Gezondheid*
- **4 Centra voor Ontwikkelingsstoornissen (COS)**
 - Antwerpen – Gent – Brussel - Leuven
- **7 Referentiecentra Autismespectrumstoornissen (RCA)**
- *Privé-praktijken*

1. Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen (COS)

- Door VAPH erkend als multidisciplinair team (MDT):
 - Kinderneuroloog, psycholoog, psychiater, maatschappelijk werker, kinderarts, kinesist, logopedist,...
- Erkend en gesubsidieerd door Agentschap Opgroeien
- Doelgroep: Baby's, peuters en kleuters en hun ouders
- Wachtijd: tot 2,5 jaar...

1. Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen (COS)

Hoe?

- **Telefonische aanmelding** door een hulpverlener na overleg met ouders
- Ouders krijgen **vragenlijst** toegestuurd om zoveel mogelijk informatie over het kind te vergaren, zodat planning en verloop van het onderzoek efficiënt kunnen gebeuren.
- Zodra ingevulde vragenlijst is teruggestuurd, komt kind op **wachtlijst**.

1. Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen (COS)

Wat?

- **Arts:** klinisch neurologisch of kinderpsychiatrisch onderzoek bij kind, bevraging over de ontwikkeling en het gedrag bij ouders.
- **Psycholoog:** intelligentie en gedrag (bv. klasobservatie, spelobservatie, aandachts- en concentratieonderzoek).
- **Kinesist:** motorische vaardigheden (groeve en fijne motoriek).
- **Logopedist:** communicatie, spraak- en taalontwikkeling.

Multidisciplinair verslag

1. Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen (COS)

Wat?

- Oriëntering, advies over hulpmiddelen en hulpverlening.
- Advies i.v.m. verder oorzakelijk onderzoek
- Verwijzing naar diensten en organisaties die ondersteuning kunnen bieden.

Wat niet?

- Ze staan **niet** in voor de **behandeling**.

2. Referentiecentrum Autismespectrumstoornis (RCA)

- Doel: personen met autisme de **beste kansen** te bieden op **snelle en grondige diagnose**.

- **Voor wie?**

Diagnoseprogramma: **vermoeden** van ASS

Coördinatieprogramma: **diagnose** van ASS

2. Referentiecentrum Autismespectrumstoornis (RCA)

Wat?

- **DIAGNOSEPROGRAMMA**
- **Evaluatie van beperkingen en sterktes** op verschillende domeinen (taal, communicatie, motoriek, ...)
- Autismespecifiek onderzoek
- Advies i.v.m. gerichte onderzoeken die **oorzaak** van problemen kunnen detecteren (vb. genetisch onderzoek)
- **COORDINATIEPROGRAMMA**
- Oriënteren naar de hulpverlening: Opstellen en coördineren van het hulpverleningsproces.
- Verstrekken van **informatie** aan het sociaal en familiaal netwerk.
- **Overleg** met het zorgnetwerk, de school, revalidatiecentrum, Centrum Geestelijke Gezondheidszorg, enz.

Wat niet?

- Er wordt dus niet voorzien in dagelijkse behandeling of begeleiding.

Behandeling - CAR

- **Hoe aanmelden?**
- Ouders en verwijzers kunnen **rechtstreeks contact opnemen** met een revalidatiecentrum naar keuze.
- Enkel op **voorschrift** (schoolarts, huisarts of specialist).
- Kind wordt uitgenodigd voor eerste ontmoeting na invullen vragenlijst.
- Verantwoordelijke arts + teamleden evalueren of het diagnose - of coördinatieprogramma opgestart kan worden.

Behandeling - CAR

- **Wat doen de Centra voor Ambulante Revalidatie (CAR)?**
- Gespecialiseerde multidisciplinaire **diagnostiek en behandeling** voor personen met:
 - Ontwikkelingsstoornissen
 - Gehoorstoornissen
 - Stotteren
 - ...
- 81 Centra (46 Nederlandstalige die allen een overeenkomst hebben met het VAZG – Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid-) en 29 Franstalige centra

Behandeling - CAR

Door wie?

- Team: arts, psychiater, psycholoog, ergotherapeut, logopedist, audioloog, psychomotorische therapeut, kinesist, maatschappelijk werker,...
- Het zorgaanbod kan verschillen naargelang het centrum.

Behandeling - CAR

Voor wie?

- Peuters, kleuters, kinderen van de lagere school, maar ook volwassenen kunnen in een revalidatiecentrum terecht.
- De leeftijdsgrenzen van de doelgroep kunnen verschillen naargelang het centrum.

Kosten

- Het grootste gedeelte van de kosten wordt betaald door het ziekenfonds en enkel het remgeld is ten laste van de cliënt.

Behandeling - CAR

- 1, 2 tot 3 keer per week
- **Individuele therapie** kan gecombineerd worden met **groepssessies**.
- Ouders kunnen de therapie meevolgen. Oudergesprekken worden door het centrum gepland of je kan hiervoor zelf het initiatief nemen. Naast de **individuele ouderbegeleiding** worden soms **oudergroepen** georganiseerd.
- Mits de toestemming van de ouders wordt er ook met de **school**, **CLB** of andere beroepskrachten samengewerkt.

Aanbevelingen

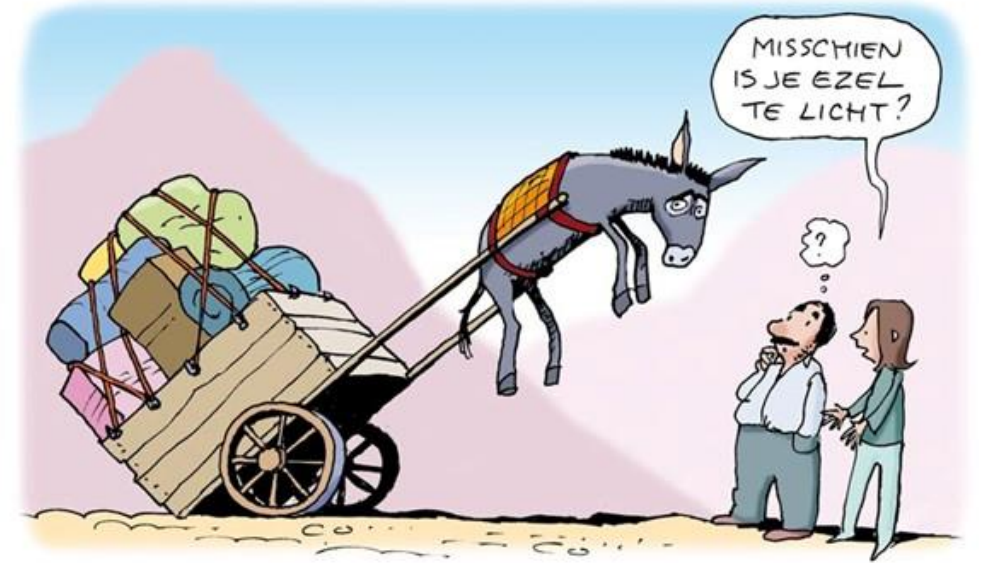
Rol van de huisarts

- Bij vermoeden van symptomen van ADHD of ASS: verwijzen naar een multidisciplinaire diagnostische setting
- Individueel zorgtraject! Regelmatige evaluatie en bijsturing!
- Opvolgen van algemeen welzijn (slaap, gewicht, lichaamsbeweging, positieve interactie)

Aanbevelingen

- Aandacht voor gezinssituatie: psychosociale stress
-> belangrijk voor prognose
- Draagkracht ouders en andere kinderen?
- Vroegtijdige detectie en behandeling van depressie/angst
- Opvolgen van eventuele medicatie: nevenwerkingen?

Literatuur

Participate!

- Vercaeren G. **Kinderen en jongeren met ADHD in de huisartsenpraktijk**. Richtlijnen, diagnose en behandeling. Huisarts Nu 2015;44:69-74.
- Groen WB, ..., Van der Gaag RJ. **De ontwikkelingsstoornissen ADHD en autisme in de huisartsenpraktijk**. Huisarts Wet 2006;49(6):324-8.
- **Ebpracticenet**: <https://ebpnet.be/>
- **Participate!** <https://www.participate-autisme.be/>
- **Nederlandstalige Federatie van CAR**: <https://revalidatie.be>
- **COS Antwerpen**: <https://www.uza.be/centrum-voor-ontwikkelingsstoornissen-cos-antwerpen>
- **COS Gent**: <https://www.cosgent.be/>
- <https://www.zorg-en-gezondheid.be/>
- **Zorgpad ADHD**: <https://www.adhd-traject.be/nl>
- <https://www.jeugdhulp.be/organisaties/centrum-voor-ontwikkelingsstoornissen-cos>

Centra voor Ontwikkelingsstoornissen (COS)

Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen Antwerpen

Prins Boudewijnlaan 43

2650 Edegem

Tel.: 03 436 83 00

E-mail: cos@uza.be

Website: www.uza.be/centrum-voor-ontwikkelingsstoornissen-cos

Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen Brussel

Laarbeeklaan 101

1090 Brussel

Tel.: 02 477 56 95

Website: UZ Brussel COS

Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen - Gent

De Pintelaan 185 2K5

9000 Gent

Tel.: 09 332 57 44

E-mail: info.cosgent@uzgent.be

Website: www.cosgent.be

Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen Leuven

Campus Sint-Raphaël

Kapucijnenvoer 33

3000 Leuven

Tel.: 016 33 75 07

Website: COS Leuven

Referentiecentra Autisme (RCA)

RCA Antwerpen

UCKJA (Universitair Centrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie Antwerpen)

Lindendreef 1

2020 Antwerpen

Tel.: 03/740 54 65

E-mail: rcautisme@zna.be

Website: www.zna.be/nl/zna-ukja/referentiecentrum-autisme

Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen - COS

Prins Boudewijnlaan 43/6

2650 Edegem

Tel: 03 436 83 00

E-mail COS: cos@uza.be

Website: www.uza.be/onderzoek/referentiecentrum-autisme

OPZ Geel

Dr. Sanodreef 4

2440 Geel

Tel: 014 57 90 00

E-mail: Anneleen.peeters@opzgeel.be

Website: www.opzgeel.be/nl/jongeren/RCA

RCA Leuven

Expertisecentrum voor Autisme - ECA

Kinderen, jongeren en volwassenen met een verstandelijke beperking

Het diagnostisch onderzoek en de behandelcoördinatie gebeurt in Leuven of Hasselt:

Vleugel K, UPC KU Leuven, Campus Gasthuisberg

Herestraat 49, 3000 Leuven

Antenne Hasselt, Jessa Ziekenhuis

Referentiecentra Autisme (RCA)

RCA Gent

UZ - Gent afdeling Kinder- en Jeugdpsychiatrie

Corneel Heymanslaan 10 (Ingang 16, route 1600)

9000 Gent

E-mail: kinderpsychiatrie@uzgent.be

Website: www.uzgent.be/patient/zoek-een-arts-of-dienst/referentiecentrum-autisme/diagnoseprogramma-referentiecentrum-autisme

Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen - COS

C. Heymanslaan 10 (ingang 81 - route 825)

9000 Gent

E-mail: info.cosgent@uzgent.be

Website: www.cosgent.be

RCA Brussel

UZ-Brussel

Laarbeeklaan, 101

1090 Jette

E-mail: RCA@uzbrussel.be

Kinderen en jongeren tot 17 jaar: 02 477 60 72

Website: www.uzbrussel.be/web/psychiatrie-paika-kidz/autismespectrumstoornissen

RCA UZ Brussel - Inkendaal (kinderen en jongeren tot 18 jaar)

Inkendaalstraat, 1

1602 Vlezenbeek

Tel: 02 531 51 11

E-mail: coördinatieRCA@inkendaal.be

Website: Inkendaal - RCA

Contactgegevens

- Anke Van Dijck: anke.vandijck@uantwerpen.be

